

ACC. N:R M. 14171:1-4.

Landskap: Skåne Upptecknare: Wihlborg Larsson, Perstorp
Härad: N. Åbo Berättare: " " "
Socken: Perstorp Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1956 Född år 1898 i Perstorp

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Religiösa inslag i heminvedningen. s. 1-4. Lu F 106

ACC. N:R M. 14171: /

RELIGIÖSA INSLAG I HEMINREDNINGEN.

Broderiarbeten med religiösa motiv, bibelspråk eller religiösa tänkespråk torde icke ha förekommit i denna trakt i äldre tid. Ingen säger sig minnas dylika under 1800 talet. Det var först i början av 1900 talet då några efterkravsfirmor började sälja dukar för brodering, som sådana kommo i bruk. Det var dock icke i många hem sådana inköptes. Man kan visserligen minnas ha sett några stycken med texter som "Gud beskydde vårt hem" och liknande, men det är omöjligt erinra i vilka hem det var. Numera ser man inte dylika någonstades. Vanligare voro dukar med fosterländsk text för brodering, eller sådana med ordspråk. Målade bibel- och tänkespråk över dörrar och fönster har med all sannolikhet icke förekommit. Däremot fanns å gamla numera för länge sedan rivna boningshus inskrurna texter över ytterdörrarna, anbrakta å en bräda eller bål å.v.å.husets yttersida. Bland de texter som förekommo voro: "Låte Gud i fred och ro, oss i detta hemmet bo", och "Herrens frid, vile uti allan tid, över detta hemmets hus, och det klara ordets ljus!" Därjämte fanns initialer, förmodligen deras som byggde huset. Tyvärr har ingen av dessa bräder med text blivit tillvaratagna, endast några med initialer ha bevarats.

Bibel- och tänkespråkstavlor av kartongtryck fanns i början av 1900 talet i många hem. Texter som "Himmelriket är nära" och "Herren är min herde" voro vanliga. I mitt hem fanns en sådan tavla med den första texten. Tavlorna voro av svart kartong, med texter i relief och vitbronserade bokstäver. Formatet var nog omkring 20 . 15 cm. En tavla med samma text, fanns i en granngård å denna voro båda makarna döpta baptister. Vidare vill jag minnas mig ha sett en sådan tavla i baptisternas församlingshus. Å denna fanns en Kristusgestalt i relief, även den vitbronserad. Var dylika tavlor voro inköpta är mig obekant, förmodligen voro de marknadsvara som såldes i bokständer. En annan sorts tavlor förekommo. De voro i flerfärgstryck och försedda med glas och ram. I nedersta kanten stod med mycket små bokstäver tillverkningsorten i Tyskland.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Snuf 106
1.

ACC. N:R M. 14171:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vi hade i mitt hem en mycket vacker sådan tavla, å vilken fanns en jungfru Maria bild omgiven av blomslingor i flera färger. Maria hade en huvudduk eller dok i blått och gult. Ramen var slät guldlust, tavlans format cirka 35 . 25 cm. En liknande fast i något mindre format fanns hos en änka Pernilla Svensson född Lassesdotter. Hon var född 1830 och avled 1931, den äldsta person som veterligen levat i denna församling. Denna tavla har blivit tillvaratagen och finns i Hembygds-samlingarna. En tavla i ganska stort format trligen 40 . 50 cm. fanns hos förre knekten Kjellsson, född 1835, död 1925. Denna tavla hade en bild av Jesus inför stora Rådet.

I början av 1900 talet försåldes av efterkravsfirmorna ett slags oljetryckstavor av tysk tillverkning. Priset var vanligen 50 öre pr st för tavla utan glas och ram. Å dylika fanns ett änglahuvud samt ett bibelspråk som : "Ära vare Gud i höjden" och "Herren är ärm-in Herde, mig skall intet fattas". Dessutom var varje tavla prydd med en blomslinga. Såväl änglabild som blommor voro i flerfärgstryck. Sådana tavlor förekommo i många hem, någon skillnad i text mellan de olika samfundsrökningarna förekom ej. Oljetryckstavor med bild av Märten Luhter och Filip Melanhton, Maria och barnet, Josef och barnet, Sackarias och Johannesbarnet m.fl. funnos även. Vanligen voro dessa tavlor upphängda i dagligstugan på en vägg över någon säng eller soffa.

Små tavlor i format 15 . 20 cm av vit kartong och med bild av Jesus bärande ett lamm och med text : "Den gode herden" brukade jultiden utdelas åt barn som voro fliga besökare av söndagsskolan. Text och figur voro i relief och trycket i flera färger. De voro vanligen försedda med en snodd för upphängning. Glas och ram förekom ej å dessa. Varifrån dessa tavlor inköptes är mig obekant. Ett antagande är, att de kommo från "Barnes Väns" förlag. Denna tidning redigerades då av Lina Sandell. Barnens tavlor hängdes å en spik på väggen över barnens sovplatser, eller ställdes å en byrå. Andra små tavlor ungef är i vykortsformat med religiösa motiv, med eller utan text, med alltid i flerfärgstryck gavs även i söndagsskolan,

Numera ser man icke tavlor av ovan nämnda slag i något hem. Men nyare tavlor i fotogravyrtryck med Kristusbilder inom glas och ram äro upphängda i många hem. Vanligen är en sådan tavla försedd med bibelspråk i vita bokstäver å nedre kanten.

Fotografier av präster eller predikanter från 1800 talet torde vara mycket sällsynta i dessa orter. Jag kan icke erinra mig ha sett sådana. Nyare fotos av läs barn med sin läspräst äro stundom förekommande i uppsatt skick.

S.k. bibelkorgar med "manna" har förekommit i flera hem i början på 1900 talet. Ett bibelctat fanns tryckt å varje papperslapp, samtliga voro hoprullade och ställda på ända i en halvrund s.k. korg av vit kartong. Någon skillnad mellan olika samfund förekom ej härvidlag. Var dessa korgar tillverkades vet jag ej, icke heller var de inköptes, men jag förmodar att de såldes av kringvandrande försäljare, som t.ex. bibelkvinnor.

Några krusifix ha ej funnits i hemmen i denna ort. Däremot har Kristusbilder av omålat gips funnits på flera ställen. De hade sin plats å bord, hyllor och byråer. I mitt hem stod en sådan på en å ena väggen anbragt konsol av svarvat trä. Någon speciell användning av dessa figurer har jag ej hört omtalas.

Biblar äro och ha varit vanliga i alla hem. I mitt hem fanns en sådan tryckt i frökturstil och med Fjellstedts förklaringar till texten. Bibeln var uppdelad i tre delar bundna i skinnband. Å försättsbladet hade min moder inskrivet namnen på sina fyra söner. Någon annan anteckning förekom ej. Huruvida min mor ärvt bibeln eller inköpt den vet jag ej. I min fasters hem fanns en bibel med Melins förklaring. Jag vet ej om hon medfört den från sitt och min faders hem eller ej. I ett hem fanns en gammal bibel i Karl XII upplaga. Sedan detta hem upplösts, har jag förvärvat boken. Den har säkerligen varit flitigt använd, bladen äro tummade och nötta

Bilrar med illustrationer ha förekommit på några ställen.

Altare torde icke ha förekommit i hemmen. Vid vigsel i hemmen ordnades med provisoriskt altare av något bord. Vid dop i hemmen användes som dopskål ett fat eller en stor soppkop av vitt porslin. Å ett bord ställdes blommor från egna trädgården. Vintertid tog man en blomkruka med blommande fuksior eller pelargonior.

Av blommor med bibliska namn fanns det i början av 1900 talet ett slag som såldes av kringresande försäljande kvinnor. Denna blomma kallades "Jungfu Maris blomma" den såg ut som ett grått garnnystan. Lades detta i vatten slogo blad och blommor ut. Bladen avplockades torkades och användes som malmedel. Av andra blommor med bibliska namn var det fuksian, som kallades "Kristi blodsdroppar". Av vildväxta fanns det nyckelblomster som kallades "Jungfu Marias hand".

Bruket att tända adventsljus förekom ej i hemmen förrän under de senaste årtiondena. I fönstren sättes en stjärna med el-ljus. S.k. julkрубba har ej förekommit här. I början av 1900 talet försålades av efterkravsfirmorna små kyrkor av papiermache. I sådana kunde sättas tända stearinljus, något som barn tyckte mycket om. Dessa tändes dock först på julafton.